

УДК 378.147:7.07:78+004

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.15.109-115

ЧУРІКОВА-КУШНІР Ольга Дмитрівна –

професор, кандидат педагогічних наук, професор кафедри музики,
факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9166-7008>

e-mail: o.churikova-kushnir@chnu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНІХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ ТА ХОРЕОГРАФІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ЧУРІКОВА-КУШНІР Ольга Дмитрівна. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНІХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ ТА ХОРЕОГРАФІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті досліджується процес формування художніх орієнтацій студентів у галузі музики та хореографії в умовах цифрового освітнього середовища. Розкриваються основні компоненти художніх орієнтацій (когнітивно-поведінковий, емоційно-ціннісний, мотиваційно-смысловий та творчо-рефлексивний) та їхній взаємозв'язок і значення у професійній підготовці майбутніх педагогів музики і хореографії в умовах цифрового освітнього середовища.

Ключові слова: художні орієнтації, музика, хореографія, цифрове освітнє середовище, цифрові інструменти, професійна підготовка, інформаційно-комунікаційні технології.

CHURIKOVA-KUSHNIR Olga Dmytrivna. FORMATION OF ARTISTIC ORIENTATIONS OF STUDENTS THROUGH MUSIC AND CHOREOGRAPHY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT

The article examines the process of forming students' artistic orientations in the field of music and choreography within a digital educational environment. It reveals the main components of artistic orientations (cognitive-behavioral, emotional-value, motivational-semantic, and creative-reflective) and their interrelationship and significance in the professional training of future music and choreography teachers in digital educational settings.

It is determined that the cognitive-behavioral component ensures the acquisition of theoretical knowledge and development of practical skills, integrating modern information and communication technologies for modeling, analyzing, and implementing artistic ideas in creative activities; the emotional-value component promotes deep emotional immersion in the arts, forms stable value orientations, develops aesthetic sensitivity and motivation for creativity, while digital resources enhance possibilities for interactive emotional experience; the motivational-semantic component stimulates intrinsic interest in creative activity, supports the pursuit of self-expression and innovation, promotes the mastery of modern digital tools as means of realizing artistic ideas; the creative-reflective component forms the ability for self-critical analysis, self-assessment of creative activity results and their integration into further professional development, activating the use of digital platforms for feedback and video analysis.

Special attention is given to the role of information and communication technologies, which contribute to deepening theoretical knowledge, developing analytical and practical skills, forming motivation, creative self-realization, and the ability for self-reflection. The use of modern digital tools is noted, such as multimedia platforms, audio and video editors, performance video analysis, and online feedback tools, which ensure individualization of the educational process and increase its effectiveness.

It is determined that digital technologies not only expand the traditional possibilities of arts education but also become a key factor in forming a comprehensively competent, creative, and competitive specialist in the field of music and choreography. Further research should be directed toward developing new methodologies for integrating digital tools into arts pedagogy, which will ensure the effectiveness and depth of professional training for future educators.

Keywords: artistic orientations, music, choreography, digital educational environment, digital tools, professional training, information and communication technologies.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства супроводжується активними трансформаціями в освітній сфері, зокрема у системі фахової підготовки майбутніх спеціалістів.

Сьогодні вже недостатньо просто навчити студента музикувати або танцювати – важливо сформувати в нього глибоке розуміння мистецтва, здатність бачити й творити музично-художні образи, орієнтуватися в культурному просторі та системі естетичних цінностей. У цьому контексті більшої уваги набуває поняття «*художньої орієнтації*», що поєднує естетичні уявлення, ціннісні настанови та творче бачення, яке формується у процесі підготовки здобувачів закладів вищої освіти. Зазначена категорія відображає індивідуальне сприйняття та здатність до глибокого осмислення мистецьких явищ. Формування художніх орієнтацій є невід’ємною складовою професійної мистецької освіти, оскільки саме вони визначають рівень сприйняття, інтерпретації та створення художніх образів.

Теоретичне осмислення поняття «художньої орієнтації» у контексті мистецької освіти вперше ґрунтовно запропонувала українська науковиця Л. Паньків. Вона розглядає його як «багатошарове особистісне утворення, що виявляється в системі ставлень людини до мистецтва та художньої культури в цілому. Формами вираження художніх орієнтацій виступають настанови, переконання, переваги, ідеали та смаки особистості щодо художніх явищ, зокрема образного змісту, стильових та жанрових особливостей мистецьких творів. Художні орієнтації визначають спрямованість художнього пізнання, оцінювання і творення мистецтва» [10, с. 91].

Враховуючи сучасні виклики в освітній сфері, важливо розглянути, яким чином цифрові технології можуть сприяти формуванню художніх орієнтацій студентів. У цьому контексті особливої значущості набувають інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), що інтегруються в освітній процес, змінюючи традиційні підходи до викладання і створюючи нові умови для організації навчання. Цей виклик набуває особливої актуальності в галузі музичного й хореографічного мистецтва, яке потребує не лише технічного опанування фахових навичок, а й формування естетичної культури, музично-художнього мислення та глибокого сприйняття творів мистецтва. Водночас ефективність застосування цифрових інструментів залежить не стільки від рівня технічного оснащення, скільки від

педагогічно обґрунтованої інтеграції ІКТ у процес формування художнього досвіду студентів.

Впровадження ІКТ у мистецьку освіту відкриває нові можливості для активізації творчого потенціалу студентів. Цифрові інструменти дозволяють не лише моделювати художні процеси, а й забезпечують інтерактивність навчання, індивідуалізацію підходів та збагачують мистецький досвід через доступ до різноманітних культурних ресурсів. Зокрема, в музичній та хореографічній практиці це сприяє більш глибокому розумінню стилістичних особливостей творів, розвитку музичного слуху, ритмічної чутливості та сценічної виразності.

Водночас, щоб максимально реалізувати потенціал ІКТ, необхідне системне педагогічне осмислення їх застосування, що передбачає створення методичних моделей інтеграції технологій у процес формування художніх орієнтацій. Тільки за умови поєднання технічних засобів із науково обґрунтованими педагогічними стратегіями можливо забезпечити цілісний розвиток музично-хореографічної компетентності майбутніх фахівців.

Отже, актуальність дослідження полягає у необхідності наукового осмислення аспектів формування художніх орієнтацій студентів засобами музики та хореографії в умовах цифрового освітнього середовища, що відповідає сучасним вимогам до якості мистецької освіти та підготовки конкурентоздатного, творчо активного фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі особливу значущість набуває питання формування художніх орієнтацій у студентів, які навчаються за напрямом музичного мистецтва та хореографії, особливо в контексті цифрового освітнього середовища. Сьогодні відбувається переосмислення цілей мистецької освіти, що підтверджується аналізом офіційних державних документів. Зокрема, у Концепції Нової української школи [4] наголошується, що культурна обізнаність та самовираження є одними з ключових компетентностей. Вони визначаються як здатність розуміти художні твори, формувати власні мистецькі вподобання, а також самостійно передавати ідеї, досвід і почуття через мистецтво. Ця компетентність також включає глибоке усвідомлення національної ідентичності, що стає основою для відкритості та поваги до різноманітності культурних проявів інших народів.

Саме тому формування художніх орієнтацій у майбутніх вчителів музики та хореографії набуває особливої ваги як

ключовий напрям професійної підготовки. В умовах цифрового освітнього середовища зростають можливості для інтеграції сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які сприяють розвитку не лише технічних умінь, а й креативного художнього мислення та естетичного відтворення музичних творів студентами.

Науковці, з-поміж яких: Є. Єгорова, І. Жданов, О. Ігнатович, В. Кобченко, Н. Литвинова, П. Магда, І. Марченко, О. Мерзлякова, О. Остапенко, Г. Падалка, Л. Паньків, В. Синявський, Г. Татаурова-Осика, І. Федух, Ю. Шайгородський, А. Шевченко та ін., розглядають у своїх працях педагогічні аспекти різних типів «орієнтацій».

У формуванні професійної компетентності фахівця в галузі мистецтва науковці в своїх дослідженнях визначають ключовими категоріями такі поняття, як «ціннісні орієнтації», «соціальні орієнтації», «художні орієнтації», «естетичні орієнтації» та «професійні орієнтації» [5; 6; 10; 11; 14].

Різноманіття тлумачень орієнтацій свідчить про складність і багатогранність цього феномену, а також актуалізує потребу в подальшому уточненні його сутності саме в мистецькому контексті, зокрема, в умовах цифрового освітнього середовища, у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музики й хореографії.

Мета статті – охарактеризувати основні компоненти художніх орієнтацій студентів та з'ясувати особливості їх формування засобами музики та хореографії в умовах цифрового освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії художні орієнтації виступають важливою складовою їхньої професійної та особистісної зрілості.

У сучасному цифровому освітньому середовищі цей процес набуває нових форм і можливостей, зумовлюючи необхідність переосмислення традиційних підходів до мистецької освіти.

Важливо зазначити, що цифрове освітнє середовище відкриває нові горизонти для розвитку художніх орієнтацій студентів, адже воно забезпечує доступ до різноманітних мистецьких ресурсів, інтерактивних платформ та інструментів, що сприяють активному пізнанню й творчій самореалізації. Водночас, використання інформаційно-комунікаційних технологій вимагає від педагогів не лише володіння технічними засобами, а й умінь ефективно інтегрувати їх у навчальний процес, щоб посилити художню складову освіти.

Інтеграція цифрових технологій у процес музичного й хореографічного навчання створює нові умови для творчого самовираження студентів, розвитку музичного мислення, індивідуального підходу до виконання творів мистецтва та формування художніх орієнтацій. Крім того, вони сприяють розвитку вміння аналізувати мистецькі твори, порівнювати різні культурні традиції та створювати власні інноваційні проєкти, що відповідають викликам сучасності.

Однак, інтеграція ІКТ у професійну підготовку майбутніх вчителів музики та хореографії не лише розширює освітні можливості, але й виступає каталізатором розвитку художніх орієнтацій, які є фундаментом творчої компетентності фахівця. У зв'язку з цим системне дослідження процесу формування таких орієнтацій у цифровому середовищі є ключовим для підвищення якості мистецької освіти та забезпечення її відповідності сучасним вимогам. З огляду на важливість сучасних технологій, варто підкреслити роль педагога як організатора освітнього процесу, здатного адаптувати цифрові інструменти для максимального розвитку творчого потенціалу студентів.

Деякі його аспекти знайшли відображення у наукових дослідженнях українських і зарубіжних науковців. У наукових публікаціях останніх років все частіше підкреслюється значення комплексного підходу, який поєднує традиційні методики викладання музики та хореографії з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

У контексті музики та хореографії цифрові технології дозволяють студентам експериментувати з формою, стилем і вираженням, що є важливим для розвитку індивідуального художнього почерку й творчого мислення.

Вони також сприяють формуванню навичок аналізу музичних творів, розумінню різних культурних традицій та створенню власних інноваційних мистецьких проєктів, які відповідають викликам сучасності.

Науковці Л. Гаврілова [1], Н. Добролюбова [2], З. Софроній, О. Чурікова-Кушнір [13] акцентують увагу на тому, що інформаційно-комунікаційні технології не лише сприяють підвищенню технічної майстерності студентів, а й відкривають нові можливості для розвитку художнього мислення та естетичної чутливості.

Таким чином, інтеграція ІКТ у професійну підготовку майбутніх вчителів музики та хореографії не лише розширює освітні можливості, але й виступає

каталізатором розвитку художніх орієнтацій, які є фундаментом творчої компетентності фахівця. Саме тому системне дослідження процесу формування таких орієнтацій у цифровому середовищі є ключовим для підвищення якості мистецької освіти та забезпечення її відповідності сучасним вимогам.

В умовах цифрового освітнього середовища проблема формування художніх орієнтацій набуває нових змістовних і технологічних форм. Використання цифрових платформ, інтерактивних ресурсів, віртуальних навчальних середовищ дає змогу не лише розширити художній досвід студентів, а й активізувати їхню внутрішню мотивацію до творчого самовираження через музику і хореографію. У цьому контексті особливої актуальності набуває розробка педагогічно обґрунтованих підходів до формування художніх орієнтацій, що поєднують психологічні засади ціннісного розвитку з інноваційними технологіями навчання.

Слід зазначити, що формування художніх орієнтацій ґрунтується на взаємодії когнітивно-поведінкового, емоційно-ціннісного, мотиваційно-сміслового, творчо-рефлексивного компонентів, що забезпечують здатність до цілісного сприйняття мистецтва, його глибокого осмислення та творчої інтерпретації.

Когнітивно-поведінковий компонент художніх орієнтацій охоплює систему знань, навичок та практичних дій студентів у сфері музичного та хореографічного мистецтва, які формуються в процесі професійної підготовки з активним використанням цифрових технологій. Цей компонент поєднує пізнавальну (когнітивну) складову, що включає вивчення теоретичних основ мистецтва, аналіз стилів, жанрів і художніх образів, із поведінковою (діяльнісною) складовою, яка проявляється у практичному виконанні музичних і танцювальних творів, участі у творчих проєктах та концертних заходах.

Передусім, інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес сприяє більш повному засвоєнню знань, розвитку творчого пошуку, створенню художніх образів та аналізу мистецьких творів за допомогою інтерактивних цифрових платформ. Таким чином, когнітивно-поведінковий компонент забезпечує не лише теоретичну підготовку та практичні вміння, а й їхню ефективну реалізацію у творчій діяльності та професійній практиці майбутніх фахівців.

Емоційно-ціннісний компонент художніх орієнтацій відповідає за формування у студентів особистісного ставлення до мистецтва,

яке включає емоційне переживання, інтуїтивне сприйняття та ціннісне осмислення художніх творів. Цей компонент розвиває здатність відчувати красу музики та хореографії, переживати художні образи, усвідомлювати культурну й духовну значущість мистецьких творів, а також формує стійкі ціннісні орієнтації, що є основою творчого і професійного зростання. Він сприяє розвитку емпатії, естетичної чутливості, духовного збагачення та мотивації до творчої діяльності.

З огляду на застосування інформаційно-комунікаційних технологій цей компонент набуває нових можливостей завдяки інтерактивним платформам, мультимедійним матеріалам та онлайн-ресурсам, які посилюють емоційний досвід і сприяють глибшому осмисленню художніх цінностей.

Мотиваційно-смісловий компонент художніх орієнтацій передбачає формування у студентів внутрішньої потреби і зацікавленості до творчої діяльності у сфері музики та хореографії, усвідомлення значущості мистецтва для особистого розвитку і професійного зростання. Цей компонент включає мотивацію до самовираження, прагнення до самовдосконалення, а також здатність знаходити власний сенс у мистецьких практиках.

З позицій цифрового освітнього середовища мотиваційно-смісловий компонент також сприяє активному залученню студентів до використання сучасних технологій як засобу творчого пошуку і реалізації інноваційних ідей. Він стимулює бажання експериментувати з новими формами і методами вираження, формує відповідальне ставлення до мистецької діяльності у цифровому просторі, що є важливою складовою професійної компетентності майбутніх педагогів музики та хореографії.

По-перше, використання цифрових технологій відкриває студентам широкі можливості для творчого самовираження: від створення і редагування музичних композицій за допомогою аудіоредакторів, до використання мультимедійних та інтерактивних платформ для розробки хореографічних постановок. Крім того, це стимулює розвиток креативності, підтримує інноваційний підхід у мистецтві та сприяє формуванню навичок роботи в цифровому середовищі, необхідних для сучасного педагога.

Таким чином, мотиваційно-смісловий компонент не лише розвиває внутрішню зацікавленість до мистецтва, а й формує готовність і вміння ефективно застосовувати

сучасні технології для реалізації власних творчих задумів і професійних завдань.

Творчо-рефлексивний компонент художніх орієнтацій передбачає розвиток у студентів здатності до осмисленого аналізу власної мистецької діяльності, критичного ставлення до творчих результатів та постійного вдосконалення професійних умінь. Він спрямований на розвиток умінь оцінювати власну творчість, аналізувати процес створення музично-художніх образів і використовувати отримані результати у творчій і педагогічній діяльності.

У цифровому освітньому середовищі цей компонент розширюється завдяки застосуванню сучасних інструментів для зворотного зв'язку (наприклад, онлайн-платформ, спеціалізованих додатків), відеоаналізу виконань, електронних портфоліо та інших цифрових ресурсів, що сприяють глибшому усвідомленню власних досягнень і визначенню шляхів подальшого розвитку. Завдяки цьому студенти формують навички саморегуляції у творчому процесі, які є невід'ємною складовою професійної діяльності педагогів музики та хореографії.

Означені компоненти художніх орієнтацій, що проявляються у професійній підготовці студентів у галузі музики та хореографії, становлять фундаментальну основу формування їхньої творчої компетентності, необхідної для ефективної реалізації у професійній діяльності.

За умов цифрової освіти ці компоненти набувають особливої значущості, оскільки інтегрують сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Вони розширюють можливості для творчого самовираження, аналізу мистецьких творів, моделювання художніх процесів і саморегуляції діяльності.

Відповідно до вищезазначеного, цифрові технології сприяють не лише поглибленню знань і практичних навичок, а й формують у студентів готовність до інноваційної професійної діяльності, здатність ефективно використовувати сучасні інструменти у мистецькій педагогіці, що є ключовим для розвитку конкурентоспроможного фахівця у сфері музики та хореографії.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Формування художніх орієнтацій студентів у процесі професійної підготовки в галузі музики та хореографії в умовах цифрового освітнього середовища ґрунтується на комплексній взаємодії когнітивно-поведінкового, емоційно-ціннісного, мотиваційно-смыслового та творчо-рефлексивного компонентів. Інтеграція цифрових технологій у освітній процес відкриває нові можливості для розвитку творчого

потенціалу студентів, сприяє поглибленому засвоєнню мистецьких знань, розвитку аналітичних і практичних навичок, а також формуванню навичок саморефлексії і самооцінювання.

Завдяки сучасним інформаційно-комунікаційним інструментам (мультимедійні платформи, інтерактивні освітні ресурси, аудіо- та відеоредактори, електронні портфоліо, засоби відеоаналізу та онлайн-зворотного зв'язку) навчання стає більш інтерактивним, гнучким та орієнтованим на індивідуальні потреби майбутніх педагогів музики та хореографії. Особливе значення має розвиток мотивації татам смислового ставлення до мистецтва, що стимулює прагнення до творчої самореалізації, відповідального ставлення до професійної діяльності та готовності до застосування інноваційних підходів у навчанні та викладанні.

Таким чином, поєднання класичних цінностей мистецтва із можливостями цифрових освітніх засобів формує міцну основу для розвитку творчої, аналітичної та рефлексивної компетентності майбутніх педагогів у галузі музики та хореографії, що є ключовим фактором їх успішної професійної реалізації в сучасному суспільстві.

Перспективи подальших досліджень полягають у вдосконаленні методик поєднання традиційних мистецьких практик і цифрових технологій, зокрема впровадженні віртуальних технологій, створенні адаптивних систем навчання та оцінювання, які відповідатимуть сучасним вимогам і сприятимуть більш ефективній підготовці конкурентоспроможних фахівців.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гаврілова Л. Цифрові технології викладання образотворчого мистецтва на сучасному етапі реформування мистецької освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (21), 2024. С. 5–18. URL: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.21.2024.307964>
2. Добролюбова Н. В. Методика формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності: *практ.-метод. посіб.* Харків: СПДФО Бровін О. В., 2019. 119 с.
3. Жданов І. О. Ціннісні орієнтації сучасної української молоді / *Виступ Міністра молоді та спорту України на Парламентських слуханнях Верховної Ради України про становище молоді в Україні*. 02.11.2016. К. : ММСУ, 2016. 13 с.
4. Концепція «Нова українська школа» [електронний ресурс]. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

5. Кривега Л. Д. Світоглядні орієнтації особи в умовах трансформації суспільства: Автореф. ... докт. філософ. наук: 09.00.03. Харків, 1999. 37 с.
6. Лозовецька В. Т. Професійна орієнтація молоді в умовах сучасного ринку праці: Монографія. Київ, 2012. 157 с.
7. Магда П. М. Формування ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя музики як педагогічний феномен. Наукові записки: зб. наук. праць Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки» / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. 2018. № 1. С. 33–37.
8. Остапенко О., Ряшко В. Соціальні цінності та орієнтації у професійній діяльності молодих спеціалістів, випускників вищих навчальних закладів України. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2016. № 837. С. 404–410. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_837_66
9. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
10. Паньків Л. І. Теоретико-методичні засади формування художніх орієнтацій старшокласників у процесі музично-театральної діяльності: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.07. Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Київ, 2021. 588 с.
11. Професійна орієнтація: підручник [для студентів] / Єгорова Є. В., Ігнатів О. М., Кобченко В. В., Литвинова Н. І., Марченко І. Б., Мерзлякова О. Л., Синявський В. В., Татаурова Г. П., Шевченко А. М.; за ред. Ігнатів О. М. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 240 с.
12. Федух І. С. Визначення поняття «ціннісна орієнтація» у сучасній психолого-педагогічній науці. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України: зб. наук. праць. 2011. Вип. 3. С. 18–24.
13. Чурикова-Кушнір О. Д., Софроній З. В. Диригентсько-хорова підготовка здобувачів закладів вищої освіти в умовах цифрової трансформації. Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць / Гол. редактор Г. П. Шевченко. Вип. 1(111). Київ: вид-во СХУ ім. В. Даля, 2025. С. 204–212. URL: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2025-111-1-204-212>
14. Шайгородський Ю. Ціннісні орієнтації особистості: формалізована модель цілісного, багатогранного аналізу. Соціальна психологія. 2010. № 1(39). С. 94–106.
- readiness of future choreography teachers to use information and communication technologies in professional activities]. Kharkiv.
3. Zhdanov, I. O. (2016). *Cinnisni orijentaciji suchasnoji ukrajinskoji molodi*. [Value orientations of modern Ukrainian youth]. Kyiv.
4. *Koncepcija «Nova ukrajinska shkola»* (2016). [The concept of «New Ukrainian School»]. Kyiv. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
5. Kryveghe, L. D. (1999). *Svitoghljadni orijentaciji osoby v umovakh transformaciji suspiljstva*. [Worldview orientations of a person in the context of societal transformation]. Kharkiv.
6. Lozovecika, V. T. (2012). *Profesijna orijentacija molodi v umovakh suchasnogho rynku praci*. [Professional orientation of young people in the conditions of the modern labor market]. Kyiv.
7. Maghda, P. M. (2018). *Formuvannja cinnisnykh orijentacij majbutnjogho vchytelja muzyky jak pedaghoghichnij fenomen*. [Formation of value orientations of a future music teacher as a pedagogical phenomenon]. Nizhin.
8. Ostapenko, O., Rjashko, V. (2016). *Socialjni cinnosti ta orijentaciji u profesijnij dijajlnosti molodykh specialistiv, vypusknivk vyshhykh navchalnykh zakladiv Ukrainy*. [Social values and orientations in the professional activities of young specialists, graduates of higher educational institutions of Ukraine]. Lviv.
9. Padalka, Gh. M. (2008). *Pedaghoghika mystectva (Teorija i metodyka vykladannja mystecykkyh dyscyplin)*. [Art Pedagogy (Theory and methodology of teaching art disciplines)]. Kyiv.
10. Panjkiv, L. I. (2021). *Teoretyko-metodychni zasady formuvannja khudozhnikh orijentacij starshoklasnykiv u procesi muzychno-teatralnoji dijajlnosti*. [Theoretical and methodological principles of the formation of artistic orientations of high school students in the process of musical and theatrical activities]. Kyiv.
11. *Profesijna orijentacija: pidruchnyk*. [dlja studentiv] (2014). [Professional Orientation: Textbook [for students]]. Kirovohrad.
12. Fedukh, I. S. (2011). *Vyznachennja ponjattja «cinnisna orijentacija» u suchasnij psykholohopedaghoghichnij nauci*. [Definition of the concept of «value orientation» in modern psychological and pedagogical science]. Kyiv.
13. Churikova-Kushnir, O. D., Sofronij, Z. V. (2025). *Dyryghentsjko-khorova pidghotovka zdobuvachiv zakladiv vyshhoji osvity v umovakh cyfrovoji transformaciji*. [Conducting and choral training of higher education students in the context of digital transformation]. Kyiv.
14. Shajghorodskij, Ju. (2010). *Cinnisni orijentaciji osobystosti: formalizovana modelj cilisnogho, baghatoaspektnogho analizu*. [Value orientations of the individual: a formalized model of holistic, multi-faceted analysis].

REFERENCES

1. Ghavrilova, L. (2024). *Cyfrovi tekhnologhiji vykladannja obrazotvorchoho mystectva na suchasnomu etapi reformuvannja mystecjkoji osvity*. [Digital technologies for teaching fine arts at the current stage of art education reform]. Slavyansk.
2. Dobroljubova, N. V. (2019). *Metodyka formuvannja ghotovnosti majbutnikh vykladachiv khoreoghrafiji do zastosuvannja informacijno-komunikacijnykh tekhnologhij u profesijnij dijajlnosti*. [Methodology for forming the

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧУРИКОВА-КУШНІР Ольга Дмитрівна – професор, кандидат педагогічних наук, професор кафедри музики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Наукові інтереси: диригентсько-хорова майстерність, інтеграція музики і хореографії, хормейстерська підготовка, хорове мистецтво, сценічна культура, вольові якості, музичне мистецтво.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR
CHURIKOVA-KUSHNIR Olga Dmytrivna –
Professor, PhD (Candidate of Pedagogical Sciences),

Professor at the Department of Music, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University.

Circle of scientific interests: choral conducting mastery, integration of music and choreography, choral master training, choral art, stage culture, volitional qualities, musical art.

Стаття надійшла до редакції 02.08.2025 р.

УДК 378.091.3:373.3.011.3-051]:373.3.015.31:159.955-028.43-047.22

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.15.115-122

ТЕСЛЕНКО Тетяна Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2072-1828>

e-mail: t.v.teslenko@npu.edu.ua

СЕНЧИЛО Алла Володимирівна –

викладач кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,

директор мережі закладів освіти Sofi-Den

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0001-0372-5870>

e-mail: a.v.senchylo@npu.edu.ua

МЕЛЬНІЧУК Неля Володимирівна –

викладач кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-7257-7722>

e-mail: n.v.melnichuk@udu.edu.ua

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО ТА ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТА ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН

ТЕСЛЕНКО Тетяна Василівна, СЕНЧИЛО Алла Володимирівна, МЕЛЬНІЧУК Неля Володимирівна. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО ТА ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТА ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Описано досвід розвитку критичного та дизайн-мислення у здобувачів бакалаврського та магістерського рівня спеціальності АЗ «Початкова освіта» у процесі фахової підготовки. Встановлено, що етапами розвитку дизайн-мислення є: емпатія, визначення проблеми, генерація ідей, створення прототипів та тестування. Наведено приклади роботи зі студентами на цих етапах під час вивчення обов'язкових («Педагогіка») і вибіркових освітніх компонентів («Розвиток критичного мислення молодших школярів», «Інфомайстерність: критичне мислення та медіаграмотність у педагогічній практиці», «Дизайн-мислення та розробка освітніх проєктів»).

Ключові слова: фахова підготовка майбутніх учителів початкової школи, «Педагогіка», критичне та дизайн-мислення, безпечне освітнє середовище, медіаграмотність, інфомайстерність, молодші школярі.